

Ключевые слова: фельетон, образ, сатира, юмор, актуальные вопросы, хвала, социальная и политическая жизнь, неприятные ситуации, осуждение, конкретные личности, повседневные события.

THE PLACE OF THE FEUILLETON IN URUN KUHZOD'S PUBLICISM

Feuilleton is one of the most famous genres in publicism and literature. Tajik writers actively use the genre of feuilleton in their works to analyze and solve social problems. With the help of a feuilleton, writers tell society about the problems that are coming, analyze them and give the right guide to the events that are happening.

In the formation of the creative personality of Urun Kuhzod, a huge role belongs to the professional environment, which ensured his subsequent spiritual and professional maturity. The writer's publicism activity in the press (the magazines «Horushtak» and «Sadoi shark» and the newspaper «Maorif wa Madaniyat») was a new stage in the formation of his writer's personality. Urun Kuhzod, who began his writing career with writing humorous stories, feuilletons and pamphlets, with the creation of interesting essays and short stories, novels and novels, occupies a certain place and role in the history of modern Tajik literature. Urun Kuhzod's writing style is defined by his first humorous stories and the collection "Sarevu savdoe" reflects the idea and content of publicistic humor: The writer in his humorous stories makes unacceptable actions and actions of greedy, limited, ignorant people the object of criticism and humor. Irony, humor, mockery, and intensity of image were a characteristic feature of his satirical stories. The collection "Yak Saru sad hael" is considered a new stage in the formation of a psychological story in the writer's work. Also during this period, critical and journalistic satire, which is an expression of his spiritual and moral concept, plays a special role in his work. Urun Kuhzod with the creation of serious stories, contributing to the strengthening of the aspect of reflection and psychology in this genre, has achieved success in revealing the human nature and psychological state of his characters. In his works and thoughts, the spirit of reformism prevails and the goals of his work are individual development of the individual, the connection of the individual with society, social progress and getting rid of spiritual stagnation.

In this article, the author tracks the journalistic activity of Urun Kuhzod and gives an answer to the question of the place of the feuilleton in the writer's publicism.

Keywords: *feuilleton, image, satire, humor; topical issues, praise, social and political life, unpleasant situations, condemnation, specific personalities, everyday events.*

Сведения об авторе:

Каримова Хилола Кадиралиевна - докторант (Ph.D) кафедры теории новейшей персидско-таджикской литературы Таджикского национального университета. Адрес: 734025, Республика Таджикистан, г. Душанбе. пр. Рудаки 17. Тел.: (+992) 906555663.

About the author:

Karimova Khilola Kadiraliyeva - (Ph.D) student of the Department of the Theory of the modern Persian-Tajik literature of Tajik National University. Address: 734025, Republic of Tajikistan, Dushanbe, Rudaki ave. Tel.: (+992) 906555663.

ФАРҲАНГИ «БАҲОРИ АҶАМ» ВА МАЪРИФАТИ ШЕЪР

Саидов С.

Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б. Фафуров

Пайванду иртиботи мардуми форсзабони Мовароуннахру Хуросон ва Шибхи Қораи Ҳинд таърихи тӯлонӣ дорад ва дар дунболош самари беназири илмиву адабию ба бор овардааст. Ин ҷо ироаи андешаи суханшиноси маъруф Саид Нафисӣ дар бораи пайванди дерина ва ногустаниии ин ду қавм бамаврид мебошад: «Тамаддуни ориёӣҳои Ҳинд ва Эрон дар ҳафтҳазор сол қабл аз мелоди Масеҳ яке буд ва эътиқодот ва забонашон бо ҳамдигар иртибот дошт. Аз «Ринведо» ва «Занд»- и «Авесто» ном мебарем, ки дар давраи қаблӣ ториҳи ориёӣҳо дар Помир бо ҳам зиндагӣ кардаанд ва аз он ҷо ба ҷоҳои мухталифи Ҳинд ва Эрон рафтанд» [1, с.147].

Асноди муътамади таърихӣ, ки андешаи болоиро тасдиқ менамояд ин рушди фарҳангшиносии дар сарзамини Ҳинд тӯли асрҳои дароз мебошад. Ҳагто чунин ба назар мерасад, ки дар ин ришта донишмандони Ҳинд аз фарҳангшиносии сарзамини Фароруду Хуросон ғаълтар будаанд. Воқеан Ҳиндустон дар рушди фарҳангшиносии форсӣ дар таъриҳи хидмати бузургеро адо кардааст. Муҳаққиқон бар он ақидаанд, ки фарҳангшиносии форсиро дар Ҳинд метавон ба се марҳала қисмат кард, ки онҳо ҳар яке дорои вежагиҳои хеш мебошанд. Аз ҷумла рушди фарҳангшиносии то замони истилои муғул яъне садаи саздаи милодӣ, дар даврони салтанати муғул ва баъди он мавриди омӯзиш қарор мегирад. Инкишофи бемайлоии фарҳангшиноширо дар Ҳиндустон муҳаққиқон ба

тариқи мухталиф шарху тавзеҳ медиханд, ки баъзеи онҳо нисбат ба Ҳиндуён таваччуҳи кам ба фарҳангнависи форсӣ доштани Эронӣро амри воқеии таъриҳӣ медонанд. Аз ҷумла муҳақиқи номдор ва фарҳангнависи маъруф дуктур Муҳаммад Муин дар ин маврид чунин зикр менамояд, ки :»Эронӣ ба муносибати он ки забони форсӣ , забони модарии онон аст, худро аз луғатномаи форсӣ бениёз медонистанд. Аз ин рӯ, камтар ба таълифи фарҳанги забони хеш таваччуҳ кардаанд. Чунонки араб ҳам худро ба тадвини қомуси арабӣ мухтоҷ намедид ва чун забони арабӣ забони динии эронӣ шуд, онон ба таълифи қомусҳои арабӣ пардохтанд. Аз ҷумла нахустин фарҳангҳои форсӣ , ки ба дасти эронӣ таълиф шуда аз фарҳанги Абуҳафси Суғдӣ ва Қатрони Армуй ва «Луғати фурс»и Асадӣ бояд ном бурд. Анқариб дуvistу панҷоҳ фарҳанги форсӣ ба форсӣ ё форсӣ ба забонҳои дигар, ки дар даст аст, фақат худуди чихил фарҳанги форсӣ ба дасти эронӣ навишта шудааст ва асоми эронӣне, ки дар Ҳиндустон ба таълифи фарҳанги форсӣ иқдом кардаанд, низ дар ин ҳисоб ба шумор омадааст». [1, с.149]

Аз ҷониби дигар аксари муҳақиқон бар он фикранд, ки бинобар забони форсӣ ҳамчун забони расмӣ дарборӣ ва забони давлатии Ҳиндустон ба қор рафта талаботи рӯзафзун барои дарку маърифат ва истифодаи забон ба миён меомад ва тадвини фарҳангҳо амали ногузир маҳсуб меёфт. Дар мавриди сатҳу савияи фарҳангҳои дар ин сарзамин иншо гардида низ андешаҳо мухталифанд. Гурӯҳе аз муҳақиқон дар баробари эътирофи заҳматҳои фаровони луғатнигорони ин кишвар андеша доранд, ки аксари муаллифон, ки «аҳли забон набуданд, эшонро дар таълифот иштибоҳоти бисёр даст додааст». Муҳақиқ Ҳилолиддини Ҳумой бошад ба хидмати фарҳангнависи Ҳинду Покистон арҷгузори менамояд ва чунин менигорад: «Эҳтимоме, ки дар кишвари Ҳиндустон ба маънии оми қадим, ки шомили ҳар се мамлакат Ҳинду Покистон ва Бангладеш феълӣ аст, нисбат ба забон ва адабиёти форсӣ маҳсусан дар қисмати фарҳангнависӣ ва тазкираи шуаро мабзул шуда чунин баробарқорӣ аст, ки худ эронӣ дар ин бора анҷом додаанд... ва назари хидмате бошад, ки эронӣ ба забон ва адабиёти араб анҷом додаанд, ки ҳазор мартаба бештар аз худ арабҳо дар ин замина қор ва кӯшиш карда ва китоб навиштаанд» [1, с.152].

Мутобиқи ахбори сарчашмаҳои мӯтамади илмиву таъриҳӣ «Фарҳанги Фаҳри Қаввос» - қухантарин фарҳангнома дар фарҳангнигории Шибҳи Қораи Ҳинд маҳсуб мешавад, ки дар байни солҳои 1290-1310 мелодӣ тасниф шудааст. Муаллифи он Фаҳриддин Муборакшоҳ Қаввоси Ғазнавӣ суҳанвари маъруфи замони хеш буда, бо донишу истеъдодаш дар доираи илму адаби форсигӯи Ҳинд обрӯю эътибори арҷманде доштааст. Фарҳанги мазкур бо эҳтимоми устои Донишгоҳи Алигарҳи Ҳинд Назир Аҳмад соли 1974 тавассути Анҷумани китоб дар Техрон интишор ёфтааст. Вале фарҳангнависӣ дар сарзамини Ҳинду Покистон асосан аз садаи 16-мелодӣ вусъати тоза пайдо кард ва қомилтарин фарҳанги шеърӣ ин давр «Фарҳанги Чаҳонгирӣ» мебошад, ки дар замони Акбаршоҳ соли 1017 ҳиҷрии қамарӣ навишта шудааст. Дар ин давр «Фарҳанги Рашидӣ» ва «Сироч-ул-луғот», низ аз лиҳози арзиши лексикографиву адабӣ шӯҳрати беандоза пайдо кардаанд. Фарҳангҳои дар Шибҳи Қораи Ҳинд ба қалам омадаро метавон аз лиҳози хронологӣ ба се давр тақсим намуд.

1. Давраи пеш аз истилои Муғул яъне аз қарни сездҳум то шонздаҳи мелодӣ.

2. Давраи бобуриён ё муғул, яъне, қарнҳои шонздаҳум то ҳаҷдаҳуми мелодӣ

3. Давраи нав, яъне қарни ҳаҷдаҳум то бистуми мелодӣ

Давраи нави фарҳангномаҳоро метавон аз назари усули тасниф ва фарогирии мавод ба якҷанд гурӯҳ қисмат кард:

Нахуст фарҳангҳое, ки муаллифони онҳо ҳадафи аслии худро дар ҷамъ овардани вожа медонистанд ва кӯшиш мекарданд, ки таълифоти онҳо аз луғатномаҳои қаблӣ бо фарогирии луғати ҷадид имтиёз дошта бошад. Ба ин зумра луғатномаҳо «Фарҳанги чаҳонгирӣ»-и Мирҷамолиддин Ҳусайн Ибни Фаҳриддин Ҳасани Инҷу ва «Бурҳони қотей»-и Муҳаммад Ҳусайн ибни Халафи Табрэзиро метавон марбут донист, ки ин ду луғат аз назари фарогирии теъдоди луғат аз фарҳангҳои дигар афзалият дорад.

Гурӯҳи дигари луғатномаҳо аз қабилӣ «Фарҳанги Рашидӣ»- Рашидуддини Татавӣ, «Сироч-ул-луғот», «Ҷароғи ҳидоят» - и Алиҳони Орзу, «Баҳори аҷам»-и Рой Тик Чанд Баҳор, ва «Мустиҳот-уш-шуаро»- и Вораста дорои хусусияти пажӯҳишӣ ва интиқодӣ буда, дар шарҳу тавзеҳи мафҳуми ибороти шеърӣ пешдастанд.

Двр гурӯҳи аввали луғатномаҳо бештар ба назм таваччуҳ доштанд ва забони шеърро бештар бар риштаи тавзеҳу ташреҳ мекарданд. Ҳадафи ин луғатнигоронро муҳақиқон дар қофиябиву истифодаи санадҳои баландмазмуни шеърӣ донистаанд ва ба забони гуфтугӯӣ таваччуҳ надоштанд, ки ин ба ҳақиқат наздик мебошад. Бойси зикр аст, ки ин усули таснифи фарҳанг дар фарҳангнигории Шибҳи Қораи Ҳинд аз оғоз ба назар мерасид ва масоили забонӣ аз қабилӣ эъроб ва тавзеҳи маъноии вожаҳо дар сабку услуби луғатнигорон арзиши бештар надошт ва онҳо бештар ҷанбаи адабиро молик буданд. Дар ағлаби фарҳангҳо аз қабилӣ «Фарҳанги Фаҳри Қаввос», «Дастур-ул-фазоил», «Баҳр-ул-фазоил», «Адот-ул-фузало», «Шарафнома», «Мифтоҳ-у-л-фузало, «Тӯҳфаи саодат»

тахқиқоти забонӣ сарфи назар шуда, фарҳангшиносон танҳо бо шарҳи вожаҳо бо истифодаи муродифоти онҳо иктифо варзидаанд. Вале дар гурӯҳи дувуми луғатномаҳо ҳамчуноне, ки зикр шуд ба масоили забон, услуб сарчашмаи ин ё он вожа ва монанди инҳо бештар эътибор дода шудааст. Вобаста ба тавачҷуҳи подшоҳону ҳокимони давр ва густариши забони форсӣ дар Ҳинд, луғатномаҳо низ ҳам аз назри хусусиятҳои лексикографӣ ва ҳам адабӣ тақмил ёфтанд. Ин ҷо сухани мо дар бораи «Баҳори Аҷам»- Рой Тик Чанд Баҳор аст, ки арзиши баланди адабиро дорост ва мероси гарнбаҳои адабиёти садаи 18 махсуб мешавад. Дар радифи маъруфтарин фарҳангҳои, ки дар ин давра иншо гардиданд монанди фарҳанги «Фатҳ-ул-китоб»и Абулхайри Нисорӣ, «Маҷма-ул-луғот»-и Абулфазл, Фарҳанги Шерхонӣ «Анис-уш-шуаро»-и Абдулкарим, «Мадор-ул-фозил»-и Файзӣ, «Фарҳанги Чаҳонگیرӣ»-и Чамол Хусайни Инҷу, «Дурри дарӣ»-и Алӣ Юсуфи Шервонӣ, «Чаҳор унсур»-и Амонуллоҳ Хусайнӣ, «Бурҳони Қотъ»-и Муҳаммад Хусайн Бурҳони Табрэзӣ, «Фарҳанги Рашидӣ»-и Абдурашиди Тағтаӣ, «Сироч-ул-луғот» ва «Чароғи Ҳидоят»-и Сирочиддин Алихони Орзу фарҳанги «Баҳори Аҷам»- и Рой Лоло Тик Чанд Баҳор қойгоҳи ҳосаи ҳешро аз назари арзиши илмиву адабӣ дорост. «Баҳори Аҷам» - фарҳанги тафсирии форсӣ-тоҷикӣ, ки соли 1739 аз ҷониби фарҳангшинос Рой Лоло Тикчанд Баҳор таълиф шудааст. «Баҳори Аҷам» -ро фарҳанги шеърӣ ном кардаанд ва дар он бештар аз 10 ҳазор муфрадот, таркибот ва ибороти форсӣ қойгузин буда, бо асноди шеърӣ аз осори суҳанварони форсизабон тавзеҳу маънидод шудаанд. Рой Лоло Тикчанд Баҳор ҳамчун сарчашма бештар аз 200 номгӯй девону баёзи суҳанваронро истифода кардааст. Дар фарҳанг амсол ва киноёту ибороти зиёди форсӣ тавзеҳ ёфтаанд, ки қаблан дар луғатномаҳо ба назар намерасид ва ин мавод имконияти фароҳоро барои ошноӣ бо ашъори сабки ҳиндӣ фароҳам меоварад. Дар «Баҳори Аҷам» намуна аз ашъори суҳанварони форсизабон аз даврони устод Рӯдакӣ то замони муаллиф ба назар мерасад. Аз ҷумла, намунаҳои зиёди абёт аз осори Рӯдакӣ, Низомӣ, Ҳоконӣ, Амир Хусрав, Камолиддин Исфаконӣ, Саъдӣ, Ҳофиз, Мавлавӣ, Камолӣ Хучандӣ, Абдурахмони Ҷомӣ, Абдулқодири Бедил ва даҳҳои дигар дар ташреҳи вожаҳои луғавӣ ва таъбироти шеърӣ зикр ёфтааст. Аҳамияти адабии фарҳанг на камтар аз арзиши лексикографии он буда, дар мавриди тасҳеҳи осори суҳанварон, муқаррар кардани муаллифи воқеии ин ё он намунаи осори адабӣ, дарку маърифати маъниҳои ашъори шоирон тавассути тавзеҳи воҳиди луғавӣ зоҳир мешавад. Аз ҷониби дигар фарҳанги «Баҳори Аҷам»-ро метавон чун ҳамаи фарҳангҳои дигари форсӣ-тоҷикӣ ба масобаи сарчашмаи мустақили адабӣ пазируфт, ки муаллифи он дур нест аз маъхазу манбаъҳои истифода кардааст, ки онҳо нусхаҳои қаламӣ ё аққалан ба асл наздик буданд. Аз ин ҷашмандоз ҳини омӯзиши намунаи осори суҳанварон дар партави девону баёзҳо ва ҷунгҳои адабӣ ба нуқтаи боло бештар эътимод пайдо мешавад ва фарҳангҳо бо маводи муътамади худ дар ҳалли масоили матншиносии осори адабӣ саҳм мегузоранд. Гузашта аз ин шарҳу тавзеҳи дақиқ ва амиқи воҳидҳои луғавӣ бо назардошти маънипардозиву маънисозии шоир фарҳанг нақши мифтоҳи дари ганҷи суҳанро бозиддааст. Ҷунончи дар «Баҳори аҷам» аз осори Ҳоҷа Камолӣ Хучандӣ бештар аз 100 байт ҳамчун санади шеърӣ истифода шудааст. Ҳини омӯзиш ва муқоисаи ин намунаҳо бо нусхаҳои мавҷудаи илмиву интиқодии ашъори шоир баробари илова кардани ҳарфи нав ва ёфтаҳои ҷадид дар матншиносии осораш барои хонандаи имрӯз уқдаҳои маърифати шеъри Ҳоҷа Камол боз мешавад. Зеро мазҳ дарку маърифати дурусти вожа ё ибора хонандаро ба асли матлаб - идроки маънии ашъори шоир мушарраф мекунад.

Инак аз чанд фазилати адабии фарҳанги «Баҳори Аҷам» дар мисоли намунаҳои ашъори Ҳоҷа Камолӣ Хучандӣ ёд мекунем.

1. Арзиши текстологии фарҳанг. Дар фарҳанг таҳти воҳиди луғавии «оби даҳон» омадааст:

Оби даҳон: Хив, ки аз даҳон бияфкананд ва истеъмоли он бо лафзи «дар даҳон гаштан» шоеъ аст ва бо лафзи «фурӯ хӯрдану фурӯ бурдан», ҳар ду муҳовара заиф.

Он чи зоеъ шавад маро зи лабат,

Бар рух оби даҳон даином аст. Камолӣ Хучандӣ. [2, с.18]

Ин байт дар ҳамин шакл танҳо дар фарҳанги мазкур мастур буда, қулли нусхаҳои илмиву интиқодии ашъори Ҳоҷа Камолӣ Хучандӣ байти мазкурро дар ин сурат сабт кардаанд:

Он чи зоеъ шавад ба мо зи лабат

Бар руҳат он дуову даином аст [4, с.93]

Ё таҳти шарҳи таркиби луғавии дигар омадааст:

Пеш кашидан: масҳара гардонидан касеро. Гӯянд:» Ёро хуб пеш кашидӣ». Ва дар пойи ҳисоб овардан, ва дар истилоҳот ба маънии мулотиғат кардан ва дар итоб гирифтанд:

Пеши ту кашам ду чашии равшан

Гӯям назари сафост эй дӯст. [2, с.460]

Ин байт дар ҳамаи нусхаҳои интиқодии шоир бад-ин тариқ омадааст, ки афзалияти нусхаи «Баҳори аҷам» ҷиҳати шарҳи маъноӣ таркиби луғавӣ ва таҳлили маънии байт равшан мегардад:

Пеши ту ниҳам ду чашии равшан

Гўям назари сафост эй дўст.[4, с.118]

2.Сарчашмаи ғановатмандии забон. «Баҳори ачам» ҳамчун фарҳанги шеърӣ ба хотири истифодат аз калимоту таркибҳои мавзун ва дилпазир кӯшиш кардааст муродиф ё ташбеҳоти ин ё он воҳиди луғавиро ба қалам оварад. Чунончи дар тавзеҳи вожаи «бӯса»,ки байги Хоҷа Камоли Хучандӣ дар радифи бештар аз 40 байги шоҳид аз суҳанварони дигар истинод шудааст 28 ташбеҳи ин калимаро зикр мекунад:

Бӯса: бӯс муараби он, ва сероб, тар, шукромез, гулусуз, қонпарвар, бачо, ташнаи лаб, бикр, сарҷӯш, аз сифоту хайри матоъ, шурур, найшакар, қанди мукаррар, самара, ҳалво, май, нукл, шароб, шарбат, абрешим, рӯзӣ, хироч, гуҳар, селӣ, марказ, мӯҳр, дузд ва гул аз ташбеҳоти ӯст.

Пири мо бӯсе аз он лаб барнаканд

Чун кунад бечора дандонеш нест. [2, с.341]

Ҳамчунин дар мақолаҳои алоҳидаи луғавӣ воҳид ва таркибҳои «бӯса бар даби хеш задан», «бӯса ба пайғом», «бӯсаҷой», «бӯсачин ва бӯсахор», «бӯсадон», «бӯсадузд», «бӯсаробо», «бӯсарез», «бӯсазеб» «бӯсаи соғар», «бӯса шумурдан», «бӯсафиреб», «бӯсагоҳ», «бӯсагоҳшинос», «бӯсағустох», тавзеҳ ёфта бо асноди шоҳид зикр ёфтаанд.

Ё дар тавзеҳи воҳиди луғавии «**талхӣ**» маъниҳои гуногуни онро тазаккур меиҳад, ки дар шеърӣ суҳанварони классикӣ фаровон ба назар мерасад:

Талхӣ: марорат, чун талхии бодом ва талхии гулоб ва дар талхии май ва саҳбо, киноя аз тундии май ва талхии дарё, киноя аз шӯрии оби дарё, талхии марг ва талхии қон қандан, киноя аз сахтии марг ва назъ ва талхии дашном ва ҷавоб роҷеъ ба маънии аввал аст. Ва бо лафзи қашидан ва дидан ва буридан ва бурдан шикастан мустаъмал.

Набинад талхии қон қандан он кас,

Ки лаъли қонфазоядро газидаст. [2, с.537]

3.Маърифати шеър. Маводи фарҳанги «Баҳори ачам» дар маърифати маънӣ ва мазмунҳои осори суҳанварон низ судманд аст. Зикри тобишҳои мухталифи маънии воҳидҳои луғавӣ имкон фароҳам меоварад то аз ашъори суҳанварони классикӣ маъниҳои аслиро маърифат намоем:

Ҳак: билфатҳа ва ташдид ва форсиён ба таҳфиф истеъмол намоянд, ба маъни рост ва дуруст ва номе аз номҳои Бор Таъоло ва ҳисса ва насиб ва бад-ин маънӣ бо лафзи доштан ва хӯрдан ба ташдид ва бе ташдид мустаъмал ва ба маънии мурдан.

Бо муҳтасиб бигӯ ва матарс аз касе Камол

Гар бода мехурем ҳақи кас намехурем. [2, с.732]

Ҳалқа бар дар рехтан, ҳалқа бар дар кӯфтан, ҳалқа бар дар задан: киноя аз талаби фатҳи боб қардан ва он чунон бувад, ки тангаи оҳанро бар тахтаи дар бо мех бизананд ва то агар касе бар дари он хона ояд ва хоҳад, ки аз омадани худ соҳиби хонаро огоҳ созанд ҳалқаро бар он тангаи оҳан бизананд.

Камол ин ҳалқа бар сандон задан чист

Гарат чо нест, дар боз аст дар боз. [2, с.741]

Дар ин маврид «Баҳори ачам» дар шарҳи таъбиру кинояҳо воҳидҳои фразеологӣ низ мумтоз буда, онҳо дар дарку маърифати маъниҳои мармузи ашъори шоирон раҳнамоӣ мекунад:

Ҳар рафту расан бурд: дар маҳале гўянд, ки шахсе худаи биравад ва чизе аз ин кас бо худ бубарад.

Бистонд рақибам сари зулфат зи кафу рафт

Шуд нав масали кӯҳна, ки хар рафту расан бурд. [2, с.794]

Ё ҷои дигар омада:

Доман ба дандон қард, доман ба данон гирифтган: киноя аз аҷз (очизӣ) ва фурутанӣ қардан ва низ ба суръат рафтган ва гурехтан ва бар ин қиёс: доман ба дандон.

Бар мо хабари хоки кафи пойи ту гуфтанд

Доман бигрифт ашк ба дандону давон рафт. [2, с.895]

Аз намунаи зерин бошад тавассути шарҳи луғатнигор метавон ба асли матлаби Хоҷа Камоли Хучандӣ даррасид:

Ростно омад: аз ҷое ба ҷое омадан бе таъхир дар роҳ.

Дар чаман мерафт зикри қомати дилдори мо

Сарв доман бар заду омад ба бӯстон ростно. [2, с.1057]

Шоир дар ин байт изҳор мекунад,ки дар чаман чун суҳан аз қомати волоӣ маҳбубаи мо рафт сарв аз сари рашку ҳасад доман барзад, яъне омодаи баҳсу талош гардид ва саросема бетаъхир ба бӯстон хозир шуд.

Ҳамин тариқ, «Баҳори Ачам»-и Рой Лоло Тик Чанд Баҳорро ҳамчун фарҳанги тафсирии дорои луғот ва истилоҳи шеърӣ метавон дар радифи сарчашмаҳои мӯътамади илмиву адабӣ ном бурд.

Омӯзиши маводи фарҳанг аз назари илми адабиётшиносӣ, хоса нақди адабӣ ва матншиносӣ муфид мебошад. Таҳқиқи амиқи ин фарҳанг ҳамчун сарчашмаи адабӣ метавонад бозёфтҳои тозаи илмиро рӯи кор орад.

АДАБИЁТ

1. Алим, Ашрафхон. Сирочиддин Алихони Орзу ва фарҳанги «Чароғи ҳидоят». Фарҳангнависӣ. Фарҳангистони забон ва адаби форсӣ-Техрон, 1388
2. Баҳор, Рой Лоло Тикчанд. Баҳори Ачам. Фарҳанги луғот, таркибот, киноёт ва амсоли форсӣ. Дар се ҷилд. – Техрон, 1390.
3. Камоли Хучандӣ. Девон. Тасҳеҳ ва муқобалаи Аҳмади Карамӣ. – Техрон, 1372.
4. Камолиддин Масъуди Хучандӣ. Девони комил. Тасҳеҳ ва муқаддимаи Мачиди Шафак. – Техрон, 1389.
5. Камолиддин Масъуди Хучандӣ. Девон, ба тасҳеҳу эҳтимоми Азизи Давлатободӣ. – Табрез, 1375.
6. Камоли Хучандӣ. Девон. Бо эҳтимоми Қозим Шидфар, иборат аз ду ҷилд ва ҷаҳор китоб. – Маскав, 1975.
7. Нақавӣ Ш. Фарҳангнависии форсӣ дар Ҳинду Покистон. – Техрон, 1341.
8. Муҳаммад Подшоҳ. Фарҳанги мутародифот ва истилоҳот. – Техрон, 1364.
9. Сангинов А. Словарь «Бахори аджама» и его лексикографическая характеристика. Автореф. дис... канд. филол. наук. – Душанбе: 1973. – 24с.
10. Сиёлкутӣ Мал Вораста. Мусталехот-уш-шуаро. Тасҳеҳи дуктур Сируси Шамисо. – Техрон, 1380. – 808 сах.
11. Таълифи Сирочиддин Алихони Орзу. Чароғи ҳидоят. – Техрон, 1359.
12. Шайх Камоли Хучандӣ. Девон. Бо эҳтимоми Эраҷи Гулисурхӣ. Дар ду ҷилд. – Техрон. 1374.

СЛОВАРЬ «БАХОРИ АДЖАМА» И ВОСПИТАНИЕ ПОЭЗИИ

В этой статье рассматривается словарь «Бахори Аджама» и просвещение поэзии. В своей статье автор сначала обращается к культурам, в которых авторы знали свою основную цель при составлении слова, и пытался обеспечить, чтобы их написание превосходило предыдущие словари, включив новый словарь. Следует отметить, что такие словари включают «Фарханги Джахангири» Мирджамоллидина Хуссейна ибн Фахриддина Хасана Инджу и «Бурхани Котэ» Мухаммада Хусейна ибн Халафи Табрези. У других культур есть преимущество, которое также обсуждалось молодым исследователем с достоверными источниками. Следует отметить, что культура весны - одна из самых оригинальных и устойчивых культур по сравнению с другими комментаторскими культурами.

Ключевые слова: шибхи Индийского субконтинента, культура, культурология, поэтическая культура, «Аджамский источник», литературная ценность, литература, энциклопедия, комментаторские культуры, источник, мировая культура, Сильный аргумент.

DICTIONARY "BAHORI AJAM" AND EDUCATION OF POETRY

This article examines the Bahori Ajam vocabulary and the enlightenment of poetry. In his article, the author first addresses cultures in which the authors knew their primary purpose in composing a word and tried to ensure that their spelling was superior to previous dictionaries by including a new vocabulary. It should be noted that such dictionaries include the Farhangi Jahangiri by Mirjamoliddin Hussein ibn Fakhriddin Hasan Inju and Burkhani Kote by Muhammad Hussein ibn Khalafi Tabrezi. Other cultures have an advantage, which was also discussed by the young researcher with reliable sources. It should be noted that the spring culture is one of the most original and enduring crops compared to other commentator cultures.

Keywords: shibhi of the Indian subcontinent, culture, cultural studies, poetic culture, "Ajama source", literary value, literature, encyclopedia, commentator cultures, source, world culture, Strong argument.

Сведения об авторе:

Саидумрон Саидов - кандидат филологических наук, доцент Худжандского государственного университета имени Бободжона Гафурова.

About the author:

Saidumron Saidov - Candidate of Philology, Associate Professor of the Khujand State University named after Bobojon Gafurov.